Rok III. Środa 10-go października 1917 r. Nr. 232

GAZETA POLSKA

wychodzi codziennie z wyjątkiem dni poświątecznych o godz. 9-ej rano. — Cena numeru 10 hal. — 8 fen.

Prenumerata: W Dąbrowie miesięcznie 2 K. 50 hal.; kwartalnie 7 K. 50 hal.; z przesyłką pocztową mies. 3 K.; kwartalnie 9 K. W okupacyi niemieckiej miesięcznie 2 Mk. 40 fen.; kwartalnie 7 Mk. 20 fen. Za dostawę do domu dopłaca się miesięcznie 50 hal.

Redakcya i Administracya w Dąbrowie ul. Króla Sobieskiego 2; otwarte od 8 rano do 6 wieczorem.

Filia Redakcyi i Administracyi w Sosnowcu Kołłątaja Nr. 3.

CENY OGŁOSZEŃ: Na I-szej stronie za wiersz petitowy 3 Kor. — Na stronie III-ej za wiersz 1 Kor. 50 hal. Nadesłane za wiersz 2 kor. — Ogłoszenia zwyczajne na IV-ej stronie za wiersz półszpaltowy 60 hal. — Drobne ogłoszenia po 10 hal. za wyraz. Najmniej 1 Kor. Wyrazy tłustym drukiem podwójnie.

Rezolucye Wiecu Centrum Narodowego.

W dniu 2 października r. b. z inicyatywy Centrum Narodowego w sali Stow. Techników w Warszawie odbył się wiec informacyjny, który zgromadził około 1000 osób z najpoważniejszych kół obywatelstwa stolicy.

Zebranie zagaił prezes A. ks. Drucki-Lubecki, poczem kolejno wygłosili referaty: dziekan Parczewski o patencie 12 IX-17, St. Downarowicz o politycznej sytuacyi i wewnętrznych stosunkach polskich, L. Kulczycki o rewolucyi rosyjskiej i jej wpływie na stosunki polski, oraz dr. F. Młynarski o sprawie polskiego wojska.

W końcu zostały przyjęte dwie następujące rezolucye:

I Rezolucya.

„Centrum Narodowe wita w ustanowieniu Rady Regencyjnej uosobienie najwyższej władzy państwowej, mające dać gwarancyę, że akt 5 listopada 1916 r., będący punktem wyjścia dla rozwiązania sprawy polskiej, stanie się realną podstawą dla bezzwłocznego stworzenia rządu i armii. Pragnąc, aby zbliżający się kongres pokojowy zastał Państwo Polskie pod względem organizacyi już należycie rozwinięte, a sprawę granic wschodnich przy udziale oręża polskiego w myśl interesów narodowych postawioną — C. N. uważa za konieczne, ażeby zarówno Rada Regencyjna wraz z Radą Stanu jak i Gabinet Ministrów, były zdecydowanie aktywistyczne".

II Rezolucya.

„Legiony Polskie, które oddane były Państwu Polskiemu i służyć miały, jako kadry wojska polskiego, powróciły pod dowództwo Naczelnej Komendy Armii Austro-Węgierskiej w charakterze korpusu posiłkowego armii.

Spodziewając się, że zarządzenie to i przydział obecny korpusu posiłkowego ma charakter przejściowy i ma przedewszystkiem na celu sanacyę stosunków wewnętrznych, jakie zapanowały w ostatnich czasach w pułkach legionowych, C. N. ufa, że korpus posiłkowy po dokonanej w nim sanacyi zwrócony zostanie Państwu Polskiemu w całości, t. j. bez wykluczenia znajdujących się w nim obywateli austro-węgierskich i stanowić będzie podstawę—kadry dla formowania polskiej regularnej armii na zasadach poboru. C.N. uważa niezwłoczne utworzenie armii polskiej, gotowej do akcyi czynnej dla poparcia i zdecydowania sprawy granic wschodnich w myśl narodowych postulatów polskich, za podstawowy warunek, ażeby pojęcia państwa, niepodległości i rządu w stosunku do Polski nabrały właściwej treści i stały się istotnymi, a istnienie Państwa Polskiego mogło być uważane za zabezpieczone".

Burzliwe oklaski, jakimi nagradzało zgromadzenie przemówienia referentów, a szczególności referat wojskowy o potrzebie formowania natychmiast drogą rekrutacji wojska polskiego, opartego o korpus posiłkowy jako kadry, wreszcie burzliwe oklaski, jakimi odpowiedziano na odczytane deklaracye, świadczyły o solidarności zgromadzenia z odczytanemi rezolucyami oraz stanowiskiem, taktyką i wskazówkami C. N.

Samorząd powiatowy.

§ 8.

Zakres działania reprezentacyi powiatowej.

Do zakresu działania reprezentacyi powiatowej należy:

I. Piecza nad gospodarczymi, zdrowotnymi i kulturalnymi interesami powiatu, jakoto:

1. zarząd własnego majątku,
2. ochrona i rozwój rolnictwa, handlu i przemysłu,
3. budowa i utrzymanie potrzebnych dla powiatu dróg i innych środków komunikacyjnych, tudzież subwencyonowanie urządzeń komunikacyjnych, których utrzymanie należy do innych czynników,
4. opieka nad zdrowotnością,
5. urządzenie i utrzymanie, albo subwencyonowanie szpitali i innych urządzeń sanitarnych,
6. sprawy ubogich,
7. popieranie oświaty ludowej i zawodowego wykształcenia,
8. zarządzenia celem zwalczania pijaństwa.

Generalne Gubernatorstwo wojskowe oznaczy w ostatniej instancyi drogi, których utrzymanie należeć będzie do reprezentacyi powiatowej.

II. Opieka i nadzór nad gospodarką gmin wiejskich i miast i wypełnianiem ich powinności.

Komendy powiatowe mają sprawy te przekazywać do załatwienia reprezentacyom powiatowym.

III. Współdziałanie w wykonywaniu zadań państwowych poruczonych reprezentacyi powiatowej przez władze rządowe.

IV. Stawianie wniosków w sprawie zarządzeń, dla których wymagana jest droga ustawowa, a które dotyczą interesów powiatu.

§ 9.

Dochody reprezentacyi powiatowych.

a) Subwencye państwowe i te dochody państwowe, które reprezentacyom powiatowym będą przekazane w drodze ustawy.

b) Dochody własne:

1. dodatki do podatków państwowych i gminnych,
2. dochody z bezpośrednich podatków powiatowych, wprowadzonych osobnymi przepisami ustawowymi, a w szczególności z podatków od psów,
3. opłaty za używanie zakładów i urządzeń utrzymywanych przez reprezentacye powiatowe w interesie publicznym,
4. opłaty na pokrycie kosztów utrzymywania takich urządzeń, pobierane od właścicieli ziemskich i przemysłowców, którzy z powyższych urządzeń mają specyalne korzyści,
5. dochody uzyskane z ustawowego zmonopolizowania sprzedaży artykułów pierwszej potrzeby na rzecz reprezentacyi powiatowej,
6. dochody z własnego majątku.

Generalne Gubernatorstwo wojskowe może nałożyć na miasto Lublin jednorazową lub stałą opłatę dodatkową na pokrycie wydatków administracyjnych przyległego powiatu.

§ 10.

Organa reprezentacyi powiatowych.

Organami reprezentacyi powiatowej są: Sejmik powiatowy, wydział powiatowy i przewodniczący.

Przewodniczącym jest każdorazowy komendant powiatowy albo w jego zastępstwie kierujący komisarz cywilny.

(c. d. n.).

Telegramy.

KOMUNIKAT AUSTRYACKI.

WIEDEŃ 6 paździer. Urzędowo donoszą:

W odcinku Monte San Gabriele nie udał się atak włoski, wykonany wieczorem.

Zresztą z żadnego terenu wojennego niema nic do zgłoszenia.

Szef sztabu generalnego.

KOMUNIKAT NIEMIECKI.

BERLIN 6 paździer. Urzędowo donoszą:

NA FRONCIE ZACHODNIM: Front wojsk ks. Ruprechta: W obszarze walk na froncie flandryjskim silny ogień przeszkadzający, który trwał przez cały dzień, wzniósł się wieczorem do napięcia ognia huraganowego między kaplicą Poel a Geluvelt, jednak Anglicy nie atakowali. Oddziały wywiadowcze, które posuwały się ku nam, odparto.

Grupa niemieckiego następcy tronu: Na wschód od Soissons wzmogła się wieczorem czynność artyleryi i stała się planową. Na północy wschód od Reims nie udało się natarcie francuskie. Na obu brzegach Mozy nasze oddziały szturmowe wtargnęły do stanowiska nieprzyjacielskiego, a mianowicie koło Malancourt, Bethincourt, Vorges, Samogneux i Besonvaux. Wszędzie wzięto jeńców.

Burza ograniczała czynność lotników. Zestrzelono 5 nieprzyjacielskich lotników. Porucznik Mueler zwyciężył po raz 29-ty w walce w powietrzu.

NA FRONCIE WSCHODNIM. Nie było większych czynności bojowych.

Front macedoński: Artylerye na kilku miejscach zwalczały się żywiej niż zwykle. Na wschód od jeziora Doiran bułgarskie oddziały zabezpieczające odparły atak batalionów angielskich.

Ludendorff.

FINLANDYA REPUBLIKĄ.

HELSINGFORS. Senat wypracował już projekt nowego politycznego systemu Finlandyi. System ten będzie republikańskim. Funkcye prawodawcze załatwiać będzie sejm krajowy. Główną głową państwową będzia prezydent, który na podstawie ogólnego prawa głosowania będzie wybierany na 5 lat. Aby uregulować stosunki z Rosyą, ciała prawodawcze wejdą w porozumienie pomiędzy sobą. Po ogłoszeniu niepodległości sejm wyśle swych delegatów na konferencyę pokojową. Po wojnie Rosya ściągnie swoje wojska z Finlandyi i odda cały zajęty obszar.

POŚREDNICTWO OJCA ŚW.

BAZYLEA. „Secolo" donosi z Rzymu: Do konsulty nadeszła we czwartek oficyalna propozycya Papieża co do pośrednictwa pokojowego.

WYBORY DO PARLAM. w ROSYI

PETERSBURG. Petersb. Ag. Tel. Konferencya demokratyczna postanowiła 531 głosami przeciwko 305 wybrać 305 członków do parlamentu wstępnego.

ZJAZD P. K. N.

KRAKÓW. W sobotę dnia 6 b. m. w Krakowie obradował zjazd Powiatowych Komitetów Narodowych. Uczestniczyło 83 delegatów. Przyjęto rezolucye za utrzymaniem NKN., w sprawie Legionów i armii polskiej, a w końcu prezesowi Jaworskiemu wyrażono całkowite uznanie za niezmordowaną pracę w NKN.

KRONIKA.

O wschodnie granice Królestwa. Berlińska „Tägliche Rundschau" donosi:

W kołach polskich rozwinęła się żywa agitacya celem oznaczenia już teraz granic przyszłego państwa polskiego. Jednakowoż próby, zmierzające do zainteresowania tem rządu austryackiego, są, zdaje się, bez powodzenia.

Sojusznicy nie mają zamiaru przyłączyć do Królestwa Polskiego szerokich obszarów ukraińskich, białoruskich i litewskich.

Tylko sprawa ziemi chełmskiej będzie, zdaje się, załatwiona w duchu żądań polskich.

Ustąpienie ks. Lubomirskiego i obu burmistrzów Warszawy. Pisma donoszą, że ks. Lubomirski złożył godność prezydenta Warszawy. Równocześnie ustąpili obaj burmistrze warszawscy: Drzewiecki i Chmielewski.

Amnestya w Królestwie Polskiem. „Dziennik Narodowy" w Piotrkowie donosi, że w dniach najbliższych ogłoszona zostanie w Królestwie Polskiem ogólna amnestya.

Fałszerstwo prasy endeckiej. Petersburski "Dziennik Polski" ogłosił znany list ułanów krechowieckich w numerze 176 z opuszczeniem następującego ustępu:

„Uznając powagę Rady Stanu i ciężkie zadanie, jakie wzięła na swoje barki, przesyłamy jej wyrazy głębokiego szacunku. Nowo — powstającemu rządowi polskiemu składamy hołd! Niech żyje przyszła potężna armia polska, ostoja wolności, niepodległości ojczyzny naszej".

Aresztowanie „łańcuszkowych" handlarzy. Policya krakowska aresztowała kilku handlarzy wojennych, u których skonfiskowała 1,700 tuzinów szpulek nici do szycia, sprzedawanych po 20 koron za sztukę. Przed wojną szpulka taka kosztowała 20—30 halerzy.

Aresztowano również kilku handlarzy herbaty; sprzedawali oni pokątnie kilogram tego artykułu po 135 koron.

Uciśnione prawosławie. Dzienniki rosyjskie donoszą:

Sobór prawosławny zwrócił się do Rządu Tymczasowego z prośbą o obronę cerkwi prawosławnej na Kaukazie od zamachów ze strony samodzielnego kościoła gruzińskiego. Utworzono w tej sprawie osobną komisyę.

Arcyks. Karol Stefan a język polski. Piękny przykład poszanowania polskiego języka dał arcyksiąże Karol Stefan z Żywca. Kazał on na swoich wagonach kolejowych zamalować nazwę Saybusch a w jej miejsce umieścić napis Żywiec. Arcyksiąże dał przez to dowód zrozumienia,

że w kraju polskim nie powinno być miejca na napisy niemieckie.

Sanatoryum dla superarbitrowanych legionistów w Zakopanem przyjmuje nowych pacyentów jedynie na polecenie Departamentu Opieki w Krakowie. Superarbitrowani legioniści, potrzebujący pomieszczenia w sanatoryum, winni zgłaszać się pisemnie do Departamentu Opieki i przedłożyć odpis świadectwa zwolnienia (urlopowania) oraz świadectwo lekarskie, stwierdzające potrzebę sanatoryjnego leczenia w Zakopanem. Wypadki otwartej gruźlicy nie będą przyjmowane.

Nowy zjazd przedstawicieli miast. Prezes Rady m. Warszawy, mec. A. Suligowski, zawiadomił prowincyonalne zarządy municypalne, że zjazd przedstawicieli miast, którego zwołanie projektowano na 11, 12 i 13 bm. odbędzie się dopiero w końcu miesiąca bieżącego. Na wniosek delegatów prowincyi, prezes A. Suligowski obiecał poczynić starania o możliwe ułatwienia formalne i komunikacyjne dla uczestników zjazdu. Udział w zjeździe zapowiedziało już wiele miast prowincyonalnych.

Hołd regentom. Pisma warszawskie zaznaczają w opisie nabożeństwa na intencyę szkolnictwa polskiego, że w chwili, gdy do prezbiteryum wchodzili ks. Zdzisław Lubomirski i hr. Ostrowski, zebrani powstali ze swych miejsc. To samo powtórzyło przy wejściu arcybiskupa Kakowskiego.

Zmiana właścicieli „Nowej Gazety". „Nowa Gazeta" organ polskiej partyi postępowej demokratycznej, zmieniła właściciela. Nabyli go Straszewicz, Natanson i Spółka. Na razie redakcya pozostaje w dotychczasowym składzie.

Ś. p. Juliusz hr. Tarnowski. We czwartek wieczorem zmarł zastępca prezesa C. T. R., Juliusz hr. Tarnowski, lat 53, właściciel Końskich w Radomskiem.

Nowy szef sztabu Legionów. Z Przemyśla donoszą: Po objęciu przez majora Zagórskiego komendy artyleryi, objął stanowisko szefa sztabu major Adam Nałęcz Nieniewski, dotychczasowy zastępca szefa, pełniący odpowiedzialne swe funkcye w Legionach od maja 1917 r.

Epilog strejku nauczycielskiego. Przed sądem pokoju w Piotrkowie rozegrał się epilog zeszłorocznego strejku nauczycielskiego w powiecie piotrkowskim. Na ławie podsądnych zasiadło kilka nauczycielek, pod zarzutem urządzenia nielegalnych zebrań agitacyjnych za strajkiem. Rozprawa, której przewodniczył sędzia Rudowski, wykazała bezpodstawność oskarżenia, wobec czego Sąd uwolnił wszystkie obwinione od winy i kary. Obronę prowadził adwokat Chądzyński.

Grupa Stapińskiego wstępuje do Koła. Pisma krakowskie donoszą, że poseł Stapiński, który wraz z grupą czterech swoich posłów ze Stronnictwa Ludowego, pozostawał poza Kołem polskim, obecnie wstąpi do Koła, po wyborze prezesa Koła.

Z MIASTA i OKOLICY

Dąbrowa.

(d) **Zjazd K. R. G.** W niedzielę rozpoczął się w Lublinie zjazd przedstawicieli Krajowej Rady Gospodarczej, Centrali Zbożowych, miast i czynników okupacyjnych w sprawie aprowizacyi. Z Dąbrowy wyjechał na Zjazd specyalny delegat.

(d) **Sąd okręgowy.** Według dyslokacyi Sądów królewsko-polskich Królestwo Polskie—oprócz gub. Suwalskiej i kilku powiatów gub. Siedleckiej, które zostały wyłączone z dotychczasowego systemu administracyjnego obydwu okupacyi,—zostało podzielone—według informacyi Dziennika Urzędowego Departamentu Spraw T. R. S. na 15 okręgów sądowych, w których zaprowadzone zostały sądy okręgowe. Część powiatu Będzińskiego znajdującego się na okupacyi austryackiej czyli powiat dąbrowski należy do okręgu sądowego piotrkowskiego, przyczem do tego okręgu należą powiaty: Piotrkowski, Radomski oraz część powiatów znajdujących się w okupacyi austrackiej: Częstochowskiego, Łaskiego i Wieluńskiego.

Druga część dawnego powiatu Będzińskiego, znajdująca się w okupacyi niemieckiej stanowi osobny okręg sądowy. Siedzibą będzińskiego królewsko-polskiego sądu okręgowego jest Sosnowiec.

(d) **Ogonek.** Do kolekcyi ogonków chlebowych, tytuniowych, naftowych it. p. przybywa, a właściwie już oddawna istnieje ogonek paszportowy.

Aby uzyskać t. zw. kartę tożsamości—należy wyczekiwać swojej kolejki w ogonku, który codziennie w miejscowym magistracie gromadzi setki osób. Ogonek ciągnie się przez kilka pokoi, przez korytarz i wreszcie kończy się na ulicy.

Ponieważ zgłoszenia na karty tożsamości i wydawanie tych kart jest przyjmowane tylko rano do godz. 11 i pół, przeto wszystkich interesantów skromny 3-osobowy personel wydziału policyjno-administracyjnego nie jest w stanie załatwić.

Ludzie—po większej części pracujący—po uzyskaniu urlopu starają się załatwić formalności paszportowe, tymczasem kilkugodzinne wyczekiwanie kończy się fiaskiem. Częstokroć w ogonku widzi się te same osoby, które daremnie wyczekiwały swojej kolejki dnia poprzedniego. Jest wprawdzie jedyny środek dla dopięcia celu — mianowicie, aby nie wyczekiwać bezskutecznie, trzeba w ogonku tkwić od godz. 6 rano do 11 i pół, ale na to może sobie pozwolić jedynie człowiek cierpliwy jak... anglik.

Oczywiście wobec dużego napływu interesantów trudno żądać od magistratu, aby kwestya wydawania kart tożsamości mogła dla interesantów być załatwiona bez wyczekiwań. Wszakże wyczekiwać pół dnia—to trochę za dużo. A możnaby zerwać z systemem oszczędnościowym, nie obciążać nawałem pracy dotychczasowych pracowników, ale powiększyć odpowiednio personel. Tylko w ten sposób można by złemu zaradzić. Skoro magistrat przejął wydawanie przepustek granicznych i kart tożsamości—to chyba dla ułatwienia mieszkańcom pokonywania trudności formalistycznych.

(d) **Sprostowanie.** W artykule p. t. „Ze spraw miejskich", pomieszczonym w 231 num. „Gazety Pol.", na stronicy trzeciej, na 1 szpalcie wkradły się następujące błędy korektorskie: w wierszu 21 od góry powinno być: „Najbardziej samodzielne były miasta wolne i królewskie" i t. p.; w wierszu 23 im od dołu powinno być, zamiast wyrazu „wobec"—„obce" i wreszcie w 8-ym wierszu od doły powinno być—zamiast wyrazów „i rad" — „osad" i t. p.

(d) **Zmiana pogody.** Po kilkunastu dniowym sezonie pięknej słonecznej pogody jesiennej, nastała nareszcie odmiana w niedzielę. Barometr opadł bardzo nizko, dzień był dżdżysty, a wieczorem padał deszcz, również w poniedziałek przed południem padał drobny grad. Niewiadomo, czy deszcz niedzielny i grad poniedziałkowy są już zapowiedzią szarugi jesiennej, bo w poniedziałek popoł. świeciło słońce przy dość nizkiej temperaturze.

Sosnowiec.

(s) **Echa strajku zecerów.** Z pośród istniejących pięciu drukarń sosnowieckich: „Iskry", Reznika, Jermułowicza, „Kuryera Zagłębia" i H. Szczepkowskiego—właściciele tych dwuch ostatnich doszli z personelem drukarskim do porozumienia—mianowicie wszystkim pracownikom drukarskim podwyższono zarobki o 25 proc., a po upływie dwuch miesięcy zarobki te mają być podwyższone jeszcze o 5 proc. Pozostałe drukarnie nie pracują.

(s) **Kurs rubla.** W kantorach wymiennych w Sosnowcu kurs rubla spadł niżej kursu urzędowego: płacono zaś tylko mk. 2.12. W tym samym stosunku zniżono wartość rubla w okupacyi austryackiej.

(s) **Pożar.** W piątek przed południem wybuchł pożar przy ul. Czeladzkiej na Pogoni. Spłonęło i tym razem 11 budynków wraz z dobytkiem mieszkańców.

Ta dzielnica Pogoni skazana jest widocznie na wypalenie się, czemu sprzyja zarówno materyał drzewny, z którego przeważnie wzniesione są tam zabudowania, jak i strzechy słomiane, które od najmniejszej iskierki zapalają się momentalnie, zwłaszcza po dłuższej suszy.

Wieczorem o 8-ej zaalarmowano straż powtórnie, gdyż zgliszcza silnie zapłonęły, co mogło być groźnym dla pozostałych jeszcze zabudowań.

Będzin.

(b) **Pożyteczna instytucya.** Kursy dla dorosłych (Uniwersytet ludowy), prowadzone już w roku ubiegłym przez P.M.S. w Będzinie wznawiają niebawem swoją owocną działalność. Program nauk został rozszerzony. Wykładane będą: religia, polski, literatura polska, historya Polski, historya powszechna, arytmetyka, fizyka, chemia, przyroda, kosmografia, hygiena, geografia i rysunki. Wykładać będą pp. Winkler, Rygier, dr. Wierzbowski, Szokalski i wielu innych profesorów wyższej szkoły realnej w Będzinie. Kierownikiem kursów nadal pozostaje profesor Szokalski. Zapisy rozpoczynają się w poniedziałek 8 października. Otwarcie kursów nastąpi podczas uroczystości Kościuszkowskiej. Pierwsze wykłady poświęcone będą pamięci Tadeusza Kościuszki.

Łącznie z obchodem rocznicy śmierci Kościuszki komitet kościuszkowski postanowił zwrócić się do Macierzy szkolnej z życzeniem nadania kursom imienia Tadeusza Kościuszki, co też uskuteczniono.

Ze spraw miejskich.

(Dokończenie).

Głębsze wejrzenie w sprawy ludnościowe i społeczno-gospodarcze Królestwa wykazuje, że rozwój w nim życia miejskiego odbywa się równolegle i w związku z uprzemysłowieniem kraju. Że uprzemysłowienie Królestwa wywiera wielki wpływ na wzrost zaludnienia w miastach i centrach przemysłowych—dowodzi tego Sosnowiec i nasza Dąbrowa. Pozbawieni samorządu, 4,5 miliona mieszkańców miast naszych skazane zostały na bezczynność przez nieliczącą się z niczem dawną miejską gospodarkę biurokratyczną. Czem były dla ludności miejskiej magistraty rosyjskie—wiemy doskonale wszyscy, elementarne potrzeby miast czekały nieraz na swe zaspokojenie—przez długi szereg lat. Życie miast naszych zamarło, miasta polskie zaledwie wegetowały!.. Przyszła wojna... Pod burzącym państwowe granice taranem, pryskają okowy narodów. Bezwzględny pług wojny od lat 3 zawzięcie przeorywa miedze i granice ludów i to,—co do niedawna było tylko złudzeniem—staje się teraz jawą. Czego dawniej przed wojną nie mógł dokonać nowoczesny humanizm—dokonywa teraz... wojna, bezlitośny bowiem, krwawy moloch wojny przed forum narodów troskliwie wprowadza zapoznawaną przedtem ideę—prawo do życia ludów!.. Znękana macierz—ziemia nasza, pod wpływem konwulsyjnego wstrząsu, jakiemu uległa w czasie przejść wojennej doby—pręży zbolałe swe członki; skostniałe swe łono przez długi okres niewoli zaczyna teraz ogrzewać tchnieniem twórczych idei... Pryskają więzy, co tamowały rozwój i rozrost polskości; podnosi głowę naród i nadsłuchuje czujnie—azali nie ozwie się ojców surm granie!.. To, co zwiastuje światu jutrzenkę wolności i nam również zapowiada lepszą dolę...

Krępujące wreszcie autonomię miast naszych więzy opadły i po 100 latach przerwy—miasta nasze ponownie kontynuować mogą dawnych Rad municypalnych pracę. Dla miast naszych nastaje nowa era i samorządna gospodarka miejska intensywnie realizować się poczyna! Dąbrowa, od niedawna miasto, z całą świadomością przystąpiła do trudnej i odpowiedzialnej samorządnej swej pracy. Zaledwie roczny okres działalności mianowanej Rady miejskiej dla miasta przedstawia się nad wyraz korzystnie, w tym tak krótkim bowiem czasie założono w Dąbrowie szpital miejski, uporządkowano, zabrukowano, oświetlono i zadrzewiono miasto; rozwinięto szkolnictwo miejskie; przejęto na rzecz miasta cmentarz grzebalny i uporządkowano całą gospodarkę cmentarza. Zorganizowano policyę miejską oraz cechy rzemieślnicze, założono 1 ogród miejski. Nawet w zakresie dochodowych inwestycyi miejskich, stanowiących w gospodarce Warszawy oraz miast zagranicznych pierwszorzędny dział pracy i ważne źródło dochodowe,—Dąbrowa także nie pozostała w tyle. Idąc za przykładem Warszawy, gdzie według B. Markowskiego*) dochody z majątków i przedsiębiorstw miejskich stanowią 42 proc. dochodów ogólnych—zarząd miejski w Dąbrowie przejął na rzecz miasta, skanalizował i oświetlił rzeźnię miejską, założył targowisko miejskie; urządził wreszcie zakład dezynfekcyjny oraz kąpiele ludowe.

Inwestycye, jakkolwiek dochodu narazie nie przynoszą—bo przynosić jeszcze nie mogą ze względu na krótki okres istnienia swego, powiększają jednak majątek miasta. Uporządkowano wreszcie finanse miejski, co, ze względu na anormalne stosunki wojenne, jest rzeczą niezmiernej wagi. Znawca spraw miejskich mecenas A. Suligowski w swym „Rysie, historycznym" stawia ogólny zarzut gospodarce miast prowincyonalnych co do elementarnych braków miejskich. Mówi on, że w żadnem z miast prowincyonalnych nie wzniesiono z funduszów miejskich—szkoły początkowej, ochronki lub zakładu dobroczynnego, że w żadnym z tych miast niema łaźni miejskich lub kąpieli. Zarzuty powyższe, jak widzimy, Dąbrowy tyczyć się już nie mogą, gdyż, pomimo krótkiej, bo zaledwie rocznej gospodarki miejskiej, Dąbrowa wyróżniła się korzystnie z pośród innych miast prowincyonalnych swą intensywną gospodarką miejską i zbliżać się już zaczyna co do charakteru i rozmachu swej działalności do miast większych. Nie poruszam na tem miejscu detali, tyczących się przytoczonych wyżej inwestycyi miejskich, cyfrowe dane i szczegóły przytoczyli moi przedmówcy. Naszkicować tylko chciałem ogólny zarys pracy, dokonanej od dnia 10 października zeszłego roku do dnia dzisiejszego przez nominowaną Radę miejską, za pośrednictwem ustępującego obecnie również Zarządu miejskiego. Zapewne, w całokształcie pracy tej, jak wszędzie, mogły powstać i pewne usterki, lecz jeżeli nawet i zaszły, to nigdy nie wynikły świadomie lub ze złej woli, tembardziej, że Zarząd miejski w swej pracy mógł posiłkować się zaledwie materyałem „in crudo", innego bowiem często nie było.—Od jutra w życiu miasta rozpocznie się nowa karta historyi—do pracy i pieczy nad majątkiem tegoż staje, obdarzona zaufaniem miasta, nowa, powołana z wyborów Rada miejska. W ręce tej Rady Zarząd miejski z całą ufnością składa trudne obowiązki w tem przekonaniu, że to, czego niedokonał z powodu braku czasu stary zarząd—dokona, uzupełni i poprawi nowy!

Niezachwianie wierzę w rozkwit i pomyślność Dąbrowy; jestem pewny, że nowy Zarząd miejski gorąco i wytrwale podejmie i w czynów stal zamieni ową nieśmiertelną tezę naszego wieszcza Krasińskiego:

„Ciałom wszystkim — rozdać chleba,
Duszom wszystkim—myśli z nieba,
Nic nie spychać nigdy w dół
Lecz do coraz wyższych kół
Iść przez drugich podnoszenie!"...

Grochowski.

*) Finanse Król. Polskiego.

... Wiktor M...elski   Drukarnia „Gazety Polskiej" w Dąbrowie Górniczej ul. Kr. Jana Sobieskiego 2.